

درس ۱۲: دوستی

بسمه تعالی

واژه نامه

هم خانواده

احسان : حسن - محاسن

طلب : طالب - طلبه

مشفق : شفیق - شفقت

اندیشه : فکر

به : بهتر

حکیم : دانشمند - دانا

کهن : قدیمی

مردمی : انسانیت

مشفق : مهربان - دلسوز - خیرخواه

ناگزیر : ناچار

نو : تازه

کار بسته : استفاده کرده

نیم دوست : دوست معمولی

متفق : هم عقیده

فضیلت : برتری

ولایت ها : سرزمین ها

قوی رایي : استواری فکر

کند فهم : دیر فهم - کند ذهن

تمام عقلی : عاقل بودن - کمال عقل

یکدل : موافق

آزموده : سنجیده

ده تنه : ده نفر

متضاد

بهتر $\neq$ بدتر

نو $\neq$ کهن - کهنه

به $\neq$ بد

تاریخ ادبیات

عنصرالمعالی کیکاووس بن اسکندر در قرن پنجم هجری قمری فرمانروای قسمت هایی از گرجان و طبرستان بود. او به فارسی و طبری شعر می سرود و نثری ساده و روان داشت. **عنصرالمعالی**، **قابوسنامه** را که کتابی پندآموز است، برای فرزندش گیلانشاه نوشت. موضوع آن مربوط به تربیت فرزند، رسوم لشکرکشی، مملکت داری، آداب اجتماعی و دانش و فن است.

دوستی

بدان ای پسر مردمان تا زنده اند از دوستان ناگزیرند : ای فرزندم بدان که انسان تا زمانی که زنده است ناچار است که دوستانی داشته باشد.

که مرد اگر بی برادر باشد به که بی دوست : که اگر یک انسان برادر (خویشاوند) نداشته باشد بهتر از این است که هیچ دوستی نداشته باشد.

از آنکه حکیمی را پرسیدند که دوست بهتر یا برادر؟ : به این دلیل که از دانشمندی پرسیدند که دوست بهتر است یا برادر؟

گفت : برادر نیز، دوست به : گفت : برادر اگر با انسان دوست نیز باشد خیلی بهتر می شود

پس به کار دوستان اندیشه کن و دوستی ایشان به مردمی و احسان، تازه دار : پس به اعمال و رفتار دوستانت فکر کن و دوستی خود را با انسانیت و نیکی کردن حفظ کن

و چون دوست نو گیری پشت بر دوستان کهن مکن : و زمانی که دوست جدیدی پیدا کردی دوستان قدیمی را از یاد نبر

دوست، همی طلب و دوستان کهن را بر جای همی دار تا همیشه بسیار دوست داشته باشی : همیشه در حال پیدا کردن دوست باش و دوستان قدیمی را نیز برای خود نگه دار تا همیشه دوستان زیادی داشته باشی

و دیگر با مردمانی که با تو به راه دوستی روند و «نیم دوست» باشند، نیکویی و سازگاری کن : و همچنین با کسانی که دوستی مختصری داری با نیکویی رفتار کن

و در هر نیک و بد به ایشان مشفق باش : و در حوادث نیک و بد نسبت به آنها مهربان باش

تا چون از تو مردمی ببینند، دوست یکدل شوند : زیرا زمانی که این رفتار ها را از تو می بینند، دوست صمیمی و واقعی تو می گردند.

درس ۱۲ : مشاوره

بسمه تعالی

واژه نامه

هم خانواده

تدبیر : چاره - راه حل

جهان دیده : باتجربه

خاطر : اندیشه - فکر

ضعیف رایی : ضعیف بودن فکر و اندیشه

کارنبسته : استفاده نکرده

مشاورت : مشورت - همفکری

نیازموده : امتحان نکرده

آزموده : آزمایش - آزمون

تدبیر : مدبّر - تدابیر

شغل : مشغله - شاغل - اشتغال - مشاغل

ضعیف : ضعف - تضعیف

فضیلت : فضل - فاضل - افضل - فضلا

فهم : تفهیم - تفهیم - مفاهیم

متضاد

بیشتر $\neq$ کمتر

قوی $\neq$ ضعیف

تیز $\neq$ کند

سرد $\neq$ گرم

زود $\neq$ دیر

تاریخ ادبیات

خواجه نظام الملک از وزیران و دانشمندان قرن پنجم هجری قمری بود که در زمان حکومت سلجوقیان می زیست. او بنیانگذار مدارس نظامیه است کتاب سیاست نامه ی او پنجاه فصل دارد که حاصل تجربیات زندگی پر بارش است.

مشاوره

مشاورت کردن در کارها از قوی رایي مردم باشد و از تمامی عقل و پیش بینی : مشورت در کارها نشانه هوشمندی، دانایی و آینده نگری انسان است.

چه هر کس را دانشی باشد و هر یکی چیزی داند؛ یکی بیشتر و یکی کمتر : چون هر کسی دانشی دارد و چیزی می داند؛ بعضی ها بیشتر می دانند و بعضی ها کمتر.

و یکی دانشی دارد و هرگز به کار نبسته است و نیازموده : بعضی ها دانشی دارند و هرگز از آن استفاده نکرده اند و آن را امتحان نکرده اند.

و یکی همان دانش داند و کار بسته است و آزموده : و بعضی ها همان دانش را دارند و از آن استفاده کرده اند و آن را امتحان کرده اند.

مَثَل این، چنان باشد که: یکی باشد که بسیار سفر ها کرده باشد و جهان بسیار دیده و سرد و گرم چشیده و در میان کارها بوده، با آن کس برابر نتوان کرد که هرگز سفر نکرده باشد و ولایت ها ندیده : مثلاً آن کسی که سفرهای زیادی کرده و دنیا را دیده و تجربه های بسیاری کسب کرده است و کارهای بسیاری انجام داده باشد، با کسی که هرگز سفر نکرده باشد و شهر های مختلف را ندیده باشد نمی تواند یکسان باشد.

و از این رو گفته اند : تدبیر با دانایان و پیران و جهان دیدگان باید کرد : به همین دلیل گفته اند : برای انجام کارها باید با عاقلان و کهنسالان و افراد با تجربه مشورت کرد.

و نیز یکی را خاطر تیزتر باشد و در کارها زودتر تواند دید و یکی کندفهم باشد : و همچنین یکی هوش بیشتری دارد و نتیجه کارها را زودتر می تواند پیش بینی کند و یکی هوش کمتری دارد و دیرتر می فهمد.

و تدبیر ده تنه چون زور ده مرد باشد : همانطور که زور ده نفر از زور یک نفر بیشتر است فکر و اندیشه ده نفر هم از فکر و اندیشه یک نفر بهتر کار می کند.

همه جهانیان معتقدند که هیچ آفریده، داناتر از پیغامبر (ص) نبوده است : همه جهانیان به این عقیده دارند که هیچ آفریده ای در دنیا داناتر و عاقل تر از پیامبر (ص) نبوده است.

و با این همه فضیلت و معجزات که او را بُود، خدای (تعالی) او را می فرماید : «و شاور هُم فی الامر» : و با این همه خردمندی و معجزه ها که پیامبر داشت، خدای بلند مرتبه به او می فرماید : در کار ها با دیگران مشورت کن.

یا مَحَمَّد چون کاری کنی و یا مَهْمی تو را پیش آید، با یاران خویش تدبیر کن : ای مَحَمَّد زمانی که می خواهی کاری را انجام بدهی و یا موضوع مَهْمی پیش آمد با یاران خود مشورت کن.

مشورت ناکردن در کارها، ضعف رایي باشد و هیچ شغلی بی مشورت، نیکو نیاید : مشورت نکردن در کارها نشانه بی عقلی است و هیچ کاری بدون مشورت به خوبی انجام نمی شود.